

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра екологічного права і контролю

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи
Ірина ЛОМАЧИНСЬКА
« 12 » 20 26 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Інтегроване управління природокористуванням

Рівень вищої освіти: *Другий (магістерський)*

Галузь знань: *Е Природничі науки, математика та статистика*

Спеціальність: *Е4 Науки про Землю*

Освітньо-професійна програма: *«Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення Збройних сил України»*

ОНУ
2026

Робоча програма навчальної дисципліни “Інтегроване управління природокористуванням”. Одеса: ОНУ, 2026. – 20с.

Розробник: Сапко Ольга, кандидат географічних наук, доцент кафедри екологічного права і контролю

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екологічного права і контролю

Протокол № 1 від “24” 08. 2026 р.

Завідувач кафедри Олександр Олексій БУРГАЗ

Погоджено із гарантом ОПП «Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення Збройних сил України»

Олег ГРУШЕВСЬКИЙ

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК)

Факультету гідрометеорології і екології

Протокол № 1 від 26 серпня 2026 р.

Голова НМК Ангеліна Ангеліна ЧУГАЙ

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права і контролю

Протокол № від “ ” 20__ р.

Завідувач кафедри Олексій БУРГАЗ

Затверджено на засіданні кафедри екологічного права і контролю

Протокол № від “ ” 20__ р.

Завідувач кафедри Олексій БУРГАЗ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Очна форма навчання
Загальна кількість: кредитів –3/3 годин –90/90 змістових модулів – 2/2	Галузь знань Е <i>Природничі науки, математика та статистика</i> Спеціальність <i>Е4 Науки про Землю</i> Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	Вибіркова дисципліна
		Рік підготовки:
		2-й
		Семестр
		3-й
		Лекції
		16 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		60 год.
		Форма підсумкового контролю: Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів специфічних навичок щодо інтегрованого підходу в управлінні складними природно-соціально-економічними системами.

Завдання: оволодіння студентами базовими знаннями та вміннями щодо:

- інтегрованого управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища, порядок взаємодії з іншими сферами державного управління;
- принципи й методи еколого-економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу територіальних систем;
- інформаційного забезпечення інтегрованого управління природокористуванням, в тому числі із використанням системи індексів та індикаторів сталого розвитку регіонів;
- системного аналізу взаємозв'язків між основними компонентами територіальних об'єктів управління (природною, соціальною, економічною) з метою вироблення збалансованих управлінських рішень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування загальних **компетентностей**, що зазначені у ОПП «Організація метеорологічного та геофізичного забезпечення Збройних сил України»:

СК02. Знання сучасних засад природокористування, взаємодії природи і

суспільства із застосуванням раціонального використання природних ресурсів, екологічних аспектів та основ природоохоронного законодавства.

СК03. Розуміння планети як єдиної системи, найважливіших проблем її будови та розвитку.

Результат навчання:

РН01. Аналізувати особливості природних та антропогенних систем і об'єктів геосфер Землі.

РН08. Знати основні принципи управління підприємств сфери природокористування, їхньої організації, виробничої та організаційної структури управління.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- основні поняття, принципи та механізми інтегрованого управління природокористуванням;
- природно-ресурсний потенціал територій, особливості його оцінювання та раціонального використання;
- причини виникнення та способи управління екологічними конфліктами;
- принципи інтегрованого управління водними, земельними та прибережними ресурсами;
- основні засади запобігання і контролю промислового забруднення та нормативно-правові механізми його регулювання.

вміти:

- оцінювати природно-ресурсний потенціал територій та визначати обмеження їх розвитку;
- аналізувати проблеми природокористування та екологічні конфлікти;
- застосовувати принципи інтегрованого управління природними ресурсами;
- використовувати інформаційні, нормативно-правові та управлінські інструменти у сфері природокористування;
- оцінювати ефективність заходів щодо раціонального використання ресурсів і запобігання забрудненню довкілля.

бути здатним:

- приймати та обґрунтовувати управлінські рішення у сфері екологічно безпечного та збалансованого природокористування;
- застосовувати системний та інтегрований підходи до управління територіями і природними ресурсами;
- розробляти заходи щодо узгодження екологічних, економічних і соціальних інтересів у процесі природокористування;
- застосовувати принципи сталого розвитку у практиці управління природними ресурсами та охорони довкілля.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 6: забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією;

Ціль 12: забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;

Ціль 15: захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи інтегрованого управління природокористуванням

Тема 1. Базові поняття у галузі управління природокористуванням.

Об'єкт и структура курсу. Поняття та види природокористування. Поняття про інтегроване управління екологічно безпечним природокористуванням. Поняття природно-територіального комплексу. Базові принципи еколого-збалансованого природокористування.

Тема 2. Природно-ресурсний потенціал регіону та проблеми його ефективного використання.

Класифікація природних ресурсів. Методи оцінки природно-ресурсного потенціалу. Комплексний підхід до використання природно-ресурсного потенціалу. Ресурсні та екологічні обмеження економічного розвитку регіону.

Тема 3. Екологічні конфлікти в сучасній системі природокористування.

Визначення поняття «екологічні конфлікти». Класифікація екологічних конфліктів. Територіальні та природно-ресурсні конфлікти. Причини виникнення екологічних конфліктів. Управління екологічними конфліктами.

Тема 4. Інтегроване управління природокористування як механізм реалізації стратегії сталого розвитку, його інформаційне забезпечення.

Принципи системності в управлінні та їх реалізація у практиці природокористування. Задачі, що вирішуються застосуванням інтегрованого управління природокористуванням. Складові та етапи інтегрованого управління природокористуванням. Системи індексів та індикаторів розвитку регіону. Джерела вихідної інформації.

Змістовий модуль 2. Інтегроване управління окремими територіями та ресурсами

Тема 5. Інтегроване управління водними ресурсами.

Мета інтегрованого управління водними ресурсами. Його ключові завдання. Поняття та принципи басейнового управління. Водоресурсний потенціал території. Процес реформування водного законодавства в Україні. Інтегроване управління річковим басейном. План управління річковим басейном. Робота Басейнових рад.

Тема 6. Інтегроване управління прибережними зонами.

Концепція комплексного управління прибережною смугою морів. Основні

принципи інтегрованого управління прибережною смугою. Інтегроване управління прибережною смугою в Україні. Міжнародне співробітництво у галузі інтегрованого управління прибережною смугою.

Тема 7. Інтегроване управління земельними ресурсами.

Існуюча система управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні. Поняття та сутність інтегрованого управління землекористуванням. Принципи та інструменти інтегрованого управління землекористуванням. Особливості процесу інтегрованого управління природокористуванням.

Тема 8. Інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення.

Інтегрований довкіллевий дозвіл. Процедура отримання інтегрованого довкіллевого дозволу (заява, попередній розгляд, громадське обговорення). Розгляд заяви про отримання дозволу та його видача. Вимоги до змісту та умови інтегрованого довкіллевого дозволу. Критерії для визначення найкращих доступних технологій та методів управління. Єдиний державний реєстр інтегрованих довкіллевих дозволів. Перелік видів діяльності, провадження яких вимагає отримання інтегрованого довкіллевого дозволу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Очна форма			
	Усього	у тому числі		
л		п	ср	
Змістовий модуль 1Основи інтегрованого управління природокористуванням				
Тема 1. Базові поняття у галузі управління природокористуванням [1, 2]	10	2	2	6
Тема 2. Природно-ресурсний потенціал регіону та проблеми його ефективного використання [1, 2]	14	2	4	8
Тема 3. Екологічні конфлікти в сучасній системі природокористування [1]	8	2	0	6
Тема 4. Інтегроване управління природокористуванням як механізм реалізації стратегії сталого розвитку, його інформаційне забезпечення [1]	8	2	0	6
Усього модуль 1	40	8	6	26
Змістовий модуль 2.Інтегроване управління окремими територіями та ресурсами				
Тема 5.Інтегроване управління водними ресурсами [1, 2]	12	2	2	8
Тема 6.Інтегроване управління прибережними зонами [1, 2]	12	2	2	8
Тема 7.Інтегроване управління земельними ресурсами [1, 2]	12	2	2	8
Тема 8.Інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення [1, 2]	14	2	2	10
Усього модуль 2	50	8	8	34
Усього годин	90	16	14	60

Види роботи:

- [1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;
- [2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу.

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття на передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Очна форма
1	2	3
Змістовий модуль 1 Основи інтегрованого управління природокористуванням		
1	Тема 1. Базові поняття у галузі управління природокористуванням [1] ПР 1. Поняття про інтегроване управління природокористуванням. Обґрунтування необхідності впровадження ІУП в Україні як механізму реалізації стратегії сталого розвитку. Складові та етапи інтегрованого управління природокористуванням [2].	2
2	Тема 2. Природно-ресурсний потенціал регіону та проблеми його ефективного використання [1] ПР 2. Природно-ресурсний потенціал Одеської області. Визначення екологічних проблем регіону. Необхідність системного підходу в інтегрованому управлінні природокористуванням на прикладі проблем озера Сасик та прилеглої території[2].	4
	Разом за змістовим модулем 1	6
Змістовий модуль 2. Інтегроване управління окремими територіями та ресурсами		
3	Тема 5. Інтегроване управління водними ресурсами [1] ПР 3. Інтегроване управління водними ресурсами. Діяльність басейнових рад в Україні[2].	2
4	Тема 6. Інтегроване управління прибережними зонами [1] ПР 4. Інтегроване управління прибережними зонами. Аналіз конфліктогенності видів морегосподарської діяльності у прибережній зоні моря (територія і акваторія) [2].	2
5	Тема 7. Інтегроване управління земельними ресурсами [1] ПР 5. Інтегроване управління земельними ресурсами. Атрактивність ресурсів територій [2].	2
6	Тема 8. Інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення [1] ПР 6. Інтегрований довкіллевий дозвіл [2].	2
	Разом за змістовим модулем 2	8
	Разом за змістовими практичними модулями 1 та 2	14
Усього годин		14

Види роботи:

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – опрацювання практичних робіт, додаткового матеріалу, підготовка презентацій.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		Очна форма
Змістовий модуль 1 Основи інтегрованого управління природокористуванням		
1	Тема 1. Базові поняття у галузі управління природокористуванням [1, 2]	6
2	Тема 2. Природно-ресурсний потенціал регіону та проблеми його ефективного використання [1, 2]	8
3	Тема 3. Екологічні конфлікти в сучасній системі природокористування [1]	6
4	Тема 4. Інтегроване управління природокористуванням як механізм реалізації стратегії сталого розвитку, його інформаційне забезпечення [1]	6
	Разом за змістовним модулем 1	26
Змістовий модуль 2. Інтегроване управління окремими територіями та ресурсами		
6	Тема 5. Інтегроване управління водними ресурсами [1, 2]	8
7	Тема 6. Інтегроване управління прибережними зонами [1, 2]	8
8	Тема 7. Інтегроване управління земельними ресурсами [1, 2]	8
9	Тема 8. Інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення[1, 2]	10
	Разом за змістовним модулем 2	34
	Разом за змістовними модулями 1 та 2	60
Усього годин		60

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних занять.
- [2] – підготовка презентації.

У межах дисципліни «Інтегроване управління природокористуванням» здобувачі можуть виконувати завдання самостійної роботи як у традиційних формах (опрацювання літератури, індивідуальних завдань, тощо), так і через **зарахування результатів неформальної та інформальної освіти.**

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю.

Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або додаткові бали (за бажанням здобувача):

Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до Компетентності, теми (та/або результати навчання, що формуються)
Глобальний екологічний менеджмент https://www.coursera.org/learn/global-environmental-management	СК02
Управління водними ресурсами та політика https://www.coursera.org/learn/water-management	СК02, СК03
Вступ в екологічне законодавство і політику https://www.coursera.org/learn/environmental-law	СК02

Цілі сталого розвитку – глобальне трансдисциплінарне бачення майбутнього https://www.coursera.org/learn/global-sustainable-development	СК02, СК03
Великі морські екосистеми: оцінка та управління https://www.coursera.org/learn/large-marine-ecosystems	СК02, СК03
Управління водно-болотними угіддями: збереження та відновлення https://www.coursera.org/learn/managing-wetlands-conservation-restoration	СК02, СК03

Здобувач може самостійно обрати ресурси, які будуть відповідати навчальній дисципліні «Інтегроване управління природокористуванням».

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

В межах дисципліни «Інтегроване управління природокористуванням» оцінювання результатів неформальної та інформальної освіти здійснюється згідно з критеріями таблиці 1.

Таблиця 1 – Критерії оцінювання результатів неформальної освіти

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ЄКТС)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
Онлайн-курс (Prometheus, Coursera, EdEra тощо)	30 год. (1 кредит)	100% виконаних завдань	10 балів	Поточний контроль / самостійна робота
		88% виконаних завдань	9 балів	
		70% виконаних завдань	7 балів	
Професійне стажування (на підприємстві, в установі)	від 2 тижнів (≈1–2 кредити)	Повне проходження з довідкою	8–10 балів	Самостійна робота / модульний контроль
Професійний тренінг / воркшоп	8–12 год.	Участь і сертифікат	3–4 бали	Поточний контроль
	20–30 год.	Участь і сертифікат	5–7 балів	Поточний контроль
Курси з громадянської освіти / академічної	5–10 год.	Успішне завершення з сертифікатом	2–3 бали	Додаткові бали

Вид діяльності здобувача	Орієнтовний обсяг (год./кредити ECTS)	Критерії виконання	Кількість балів	Форма зарахування
добročесності				
Додаткові онлайн-курси (МООС, спецкурси)	15–20 год.	Виконання завдань на $\geq 80\%$	4–6 балів	Самостійна робота
Участь у науково-практичній конференції / семінарі	1–2 дні	Довідка/сертифікат про участь	2–4 бали	Додаткові бали
Публікація тез конференції чи наукової статті (за тематикою дисципліни)	—	Наявність опублікованих матеріалів	до 10 балів	Підсумковий контроль / додаткові бали

Максимальна кількість балів зарахованих результатів неформальної/інформальної освіти не повинна перевищувати 20% від підсумкової оцінки за дисципліну.

Викладач здійснює експертну оцінку відповідності змісту здобутих компетентностей до навчальної програми.

За потреби викладач може проводити співбесіду зі здобувачем для підтвердження рівня засвоєних результатів.

9. Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:

- **Словесні:** лекції, розповідь, пояснення, бесіда.
- **Наочні:** ілюстрація (у тому числі PowerPoint / мультимедійні презентації).
- **Практичні:** усні доповіді, самостійні письмові завдання (PowerPoint презентація).

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни здобувачі мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони розподіляються, а потім підсумовуються.

Форми контролю. Контроль знань здобувачів здійснюється упродовж семестру та охоплює всі види навчальної діяльності: лекційні заняття, практичні роботи й модульні контрольні заходи. Основна мета контролю полягає у перевірці рівня засвоєння теоретичних знань, сформованості практичних навичок і здатності застосовувати отримані знання у професійній діяльності.

10.1. Форми контролю за лекційним матеріалом. Оцінювання засвоєння лекційного матеріалу здійснюється на основі таких форм: перевірка підготовленості до лекції (активність, виконання коротких аналітичних або оглядових завдань, ознайомлення з рекомендованою літературою); короткий тестовий контроль після лекції (перевірка розуміння ключових понять і закономірностей теми); участь в усній дискусії або обговоренні проблемних питань теми (оцінюється змістовність, аргументованість та самостійність суджень). Максимальна кількість балів за опанування лекційного матеріалу становить 12 балів (по 1,5 бала за кожен тему).

10.2. Форми контролю за практичним матеріалом. Практичні заняття спрямовані на формування професійних компетентностей, умінь застосовувати теоретичні знання під час виконання конкретних завдань. Контроль здійснюється через перевірку правильності виконання практичних робіт (дотримання методики, точність розрахунків, логічність висновків, якість оформлення звітності) та усний захист практичної роботи (здатність обґрунтувати отримані результати, відповісти на запитання викладача, продемонструвати розуміння процесу виконання). Максимальна кількість балів за всі практичні роботи становить 48 балів (по 8 балів за кожен з 6 практичних тем).

10.3. Контроль за змістовними модулями (ЗМ). Після вивчення кожного змістового модуля проводиться контрольна робота у формі тестового оцінювання, що включає 20 запитань із однією правильною відповіддю. Метою є перевірка системності засвоєння матеріалу, узагальнення знань і вміння логічно поєднувати теоретичні та практичні аспекти навчального змісту. Максимальна кількість балів за виконання контрольних робіт за ЗМ становить 40 балів. Для отримання позитивного результату здобувач має набрати не менше 60% правильних відповідей. Кожен студент має дві спроби складання тесту.

10.4. Підсумковий контроль (залік). Підсумковою формою контролю знань є залік. Підсумковий залік здобувач вищої освіти може отримати автоматично за умови повного виконання навчальної програми дисципліни та наявності достатньої кількості накопичених балів, що відповідають критеріям позитивної оцінки за результатами семестрового контролю. Залікова контрольна робота проводиться за ініціативою здобувача вищої освіти з метою підвищення підсумкової суми балів, накопичених протягом вивчення навчальної дисципліни. Оцінювання заліку здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумкова (фінальна) оцінка з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне між сумою балів, отриманих за поточний контроль, та результатами підсумкового контролю.

10.5. Підсумкова система оцінювання за дисципліною

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів
Лекційний матеріал (тести, участь у дискусії, підготовленість)	12
Практичні роботи (виконання і захист)	48
Модульні контрольні роботи	40
Поточна успішність (разом)	100
Загальна кількість балів за дисципліну	100

Такий підхід забезпечує безперервний контроль знань, стимулює систематичну підготовку здобувачів і дозволяє комплексно оцінити їхню готовність до практичного застосування отриманих знань і навичок.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС.

1 Критерії оцінювання лекційного матеріалу

Бал	Критерії оцінювання засвоєння лекційного матеріалу
1,5 бала	Повністю засвоїв зміст лекції; аргументовано відповідає на запитання, демонструє критичне мислення, наводить приклади з практики або сучасних досліджень; виконав онлайн-тест чи міні-завдання без помилок.
1 бал	Добре орієнтується в темі, розуміє зміст основних понять, логічно відповідає на контрольні питання, виявляє активність під час обговорення.
0,5 бала	Ознайомився частково з матеріалом; виконав завдання поверхнево, без розуміння змісту; допускає суттєві помилки.
0 балів	Студент не відвідував лекцію або не ознайомився з матеріалом; не виконав завдання/тест; не проявляв активності.

Критерії оцінювання практичних робіт

Бал	Критерії оцінювання виконання практичної роботи
8 балів	Робота виконана повністю, на високому науково-аналітичному рівні; застосовано сучасні методи дослідження, продемонстровано самостійність мислення; результати обґрунтовані, містять власні розрахунки, графіки, аналіз чи авторські спостереження; звіт оформлено бездоганно відповідно до вимог; студент блискуче захистив роботу, аргументовано відповів на всі запитання, продемонстрував глибоке розуміння теми
7 балів	Робота виконана повністю та якісно, результати достовірні й логічно інтерпретовані; звіт оформлено відповідно до стандартів; студент упевнено захистив роботу, показав глибоке розуміння матеріалу; наявні лише незначні недоліки у структурі чи формулюваннях
6 балів	Робота в основному правильна, з незначними неточностями у розрахунках чи поясненнях; результати в цілому обґрунтовані; звіт відповідає більшості вимог; захист короткий, але демонструє розуміння суті
5 балів	Робота містить окремі помилки у методиці чи висновках, аналітична частина недостатньо розгорнута; звіт оформлений частково; студент дає загальні відповіді без глибокого аналізу.
4 балів	Робота виконана частково; є помилки у розрахунках і логіці викладення; висновки неповні або нечіткі; звіт має порушення структури; усний захист поверхневий
3 бали	Робота має суттєві недоліки, виконана неповністю; аналітичний розділ відсутній або слабкий; знання теми поверхневі; захист формальний
2 бали	Робота виконана з грубими помилками, без аналізу результатів; звіт не відповідає вимогам; знання теми низькі
1 бал	Робота подана із запізненням або не відповідає завданню; захист не відбувся; рівень підготовки незадовільний
0 балів	Робота не виконана або не подана; студент не з'явився на заняття та не надав жодних матеріалів

Критерій для захисту практичної – коротке усне пояснення результатів (1 – 2

хвилини) або відповідь на запитання викладача щодо методики чи висновків.

Оцінювання контрольних робіт за змістовним модулем здійснюється з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу після завершення вивчення кожного змістового модуля. Контрольна робота проводиться у формі тестового контролю, який містить 20 тестових завдань, що охоплюють ключові поняття, закономірності та прикладні аспекти тем, передбачених навчальним планом.

Кожне тестове завдання має одну правильну відповідь, яка оцінюється в один бал, а загальна кількість балів за тест становить 20, що відповідає 100% правильності виконання.

Кількість правильних відповідей	Відсоток правильності, %	Рівень засвоєння матеріалу
20	100	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
19	95	Дуже високий рівень, незначні неточності
18	90	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
17	85	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
16	80	Достатній рівень із незначними прогалинами
15	75	Задовільний рівень, окремі неточності у розумінні матеріалу
14	70	Мінімально позитивний результат, базове засвоєння знань
13	65	Незадовільний рівень, часткове розуміння теми
12	60	Низький рівень, більшість відповідей неправильні
11	55	Дуже низький рівень засвоєння
10	50	Матеріал засвоєно фрагментарно
9	45	Відсутність розуміння ключових понять
8	40	Дуже слабе розуміння матеріалу
7	35	Майже повна відсутність знань
6	30	Випадкові правильні відповіді
5	25	Відсутність знань, завдання не виконано
4	20	Відмінний рівень, повне засвоєння матеріалу
3	15	Дуже високий рівень, незначні неточності
2	10	Високий рівень, правильне розуміння основних положень
1	5	Достатній рівень, засвоєно основні поняття
0	0	Достатній рівень із незначними прогалинами

Для отримання позитивного результату необхідно набрати не менше 60% правильних відповідей, що відповідає 12 балам із 20 можливих. Результати нижчі цього порогу вважаються незадовільними та не зараховуються як успішне виконання контролю за змістовним модулем.

Здобувач вищої освіти має право на дві спроби складання контрольної роботи: перша – у межах основного навчального процесу, друга – у разі необхідності повторного проходження для підвищення результату або у випадку технічних чи організаційних причин, що вплинули на виконання першої спроби.

Підсумковий результат контролю враховується при визначенні рейтингової оцінки з дисципліни та є складовою загальної системи поточного і семестрового контролю знань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Розкрийте поняття та види природокористування.
2. Охарактеризуйте об'єкт, предмет і структуру інтегрованого управління природокористуванням.
3. Розкрийте сутність інтегрованого управління екологічно безпечним природокористуванням.
4. Що таке природно-територіальний комплекс? Яке його значення в управлінні природокористуванням?
5. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи еколого-збалансованого природокористування.
6. Що таке природно-ресурсний потенціал регіону та які основні підходи до його оцінювання?
7. Охарактеризуйте класифікацію природних ресурсів.
8. У чому полягає комплексний підхід до використання природно-ресурсного потенціалу?
9. Які існують ресурсні та екологічні обмеження економічного розвитку регіону?
10. Розкрийте поняття «екологічний конфлікт» та охарактеризуйте його основні види.
11. Які основні причини виникнення територіальних і природно-ресурсних конфліктів?
12. Охарактеризуйте основні підходи до управління екологічними конфліктами.
13. Розкрийте сутність системного підходу в управлінні природокористуванням.

14. Які завдання вирішуються за допомогою інтегрованого управління природокористуванням?
15. Охарактеризуйте основні складові та етапи інтегрованого управління природокористуванням.
16. Яке значення мають індекси та індикатори для оцінювання розвитку регіону?
17. Охарактеризуйте інформаційне забезпечення інтегрованого управління природокористуванням.
18. Розкрийте мету та основні завдання інтегрованого управління водними ресурсами.
19. Охарактеризуйте основні принципи басейнового управління водними ресурсами.
20. Що таке водоресурсний потенціал території та які підходи до його оцінювання?
21. Охарактеризуйте сучасну систему управління водними ресурсами в Україні.
22. У чому полягає сутність інтегрованого управління річковим басейном?
23. Що таке план управління річковим басейном та які його основні складові?
24. Охарактеризуйте роль басейнових рад в управлінні водними ресурсами.
25. Розкрийте сутність інтегрованого управління прибережними зонами.
26. Охарактеризуйте основні принципи інтегрованого управління прибережною смугою морів.
27. Які особливості інтегрованого управління прибережними зонами в Україні?
28. Яке значення має міжнародне співробітництво у сфері управління прибережними зонами?
29. Охарактеризуйте сучасну систему управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні.
30. Розкрийте поняття та сутність інтегрованого управління землекористуванням.
31. Охарактеризуйте принципи та основні інструменти інтегрованого управління земельними ресурсами.
32. Які особливості інтегрованого управління земельними ресурсами з урахуванням екологічних, економічних і соціальних чинників?
33. Розкрийте сутність інтегрованого запобігання та контролю промислового забруднення.
34. Що таке інтегрований довкіллевий дозвіл та яка його роль у регулюванні промислового забруднення?
35. Охарактеризуйте основні етапи процедури отримання інтегрованого довкіллевого дозволу.
36. Які основні вимоги встановлюються до змісту та умов інтегрованого довкіллевого дозволу?
37. Що таке найкращі доступні технології та методи управління і яке їх значення для запобігання промислового забрудненню?
38. Які критерії застосовуються для визначення найкращих доступних технологій та методів управління?

39. Охарактеризуйте Єдиний державний реєстр інтегрованих довкіллевих дозволів.
40. Які види діяльності потребують отримання інтегрованого довкіллевого дозволу?
41. Обґрунтуйте значення інтегрованого підходу для реалізації принципів сталого розвитку.
42. Як узгодити екологічні, економічні та соціальні інтереси у процесі природокористування?
43. Яким чином інтегроване управління сприяє запобіганню екологічним конфліктам?
44. Порівняйте особливості інтегрованого управління водними, земельними та прибережними ресурсами.
45. Обґрунтуйте роль інформаційного забезпечення у прийнятті управлінських рішень у сфері природокористування.
46. Запропонуйте комплекс управлінських заходів для забезпечення екологічно безпечного та збалансованого природокористування в регіоні.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Загальна оцінка
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	залік	100
9,5	9,5	1,5	1,5	9,5	9,5	9,5	9,5		
КР за ЗМ №1 20				КР за ЗМ №2 20					
42				58					

*Примітка: Контрольна робота за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля. Тестові письмові завдання складаються з 20 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу модуля. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання студент отримує 1 бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТБ	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
85-89	B	
75-84	C	
70-74	D	
60-69	E	
35-59	FX	не зараховане з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховане з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни

У таблиці нижче наведено загальні критерії оцінювання навчальних

досягнень здобувачів вищої освіти:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувай освіти	
Відмінно 90 - 100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконанім; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре 85 - 89	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 - 74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час

	виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35-59	Володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни 0-34	Не володіє навчальним матеріалом	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав контролю.

Примітка: максимальна кількість балів за кожною темою вказана в п.12.

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Інтегроване управління природокористуванням». Одеса: ОНУ, 2026. 20 с.
2. Силабус навчальної дисципліни «Інтегроване управління природокористуванням» денна та заочна форма навчання. URL: <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/11274/>.
3. Сапко О.Ю., Гарабазій Т.А. Методичні вказівки до практичних занять студентів денної та заочної форми навчання з дисципліни «Інтегроване управління природокористуванням». Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2022. 50 с. URL: <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/10588/>.

14. Рекомендована література

Основна

1. Сапко О.Ю. Інтегроване управління природокористуванням: конспект лекцій. Одеса: Одеський державний екологічний університет, 2024. 110 с. ISBN 978-966-186-284-4. URL: <http://eprints.library.odku.edu.ua/id/eprint/12972/>
2. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. Київ: НУХТ, 2022. 337 с. URL:

https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/strategiia_staloho.pdf

3. Екосистеми і системний аналіз: наукова монографія / П.С. Гнатів, В.В. Снітинський, О.С. Нечай, О.Д. Зинюк, Т.В. Пасічник, О.В. Зеліско // за ред. П.С. Гнатіва і В.В. Снітинського. Львів: Колір ПРО, 2017. 416 с.

Додаткова

1. Управління земельними ресурсами: конспект лекцій (для магістрів спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій) / І.С. Глушенкова, Т.В. Анопрієнко, І.В. Кошкалда, О.М. Трегуб; Харків. нац. ун-т. міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 85 с. URL: http://eprints.kname.edu.ua/49313/1/2018_%D0%BF%D0%B5%D1%87_10%D0%9B%20%D0%A3%D0%97%D0%A0%20%D0%9A%D0%9B%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%202018.pdf

2. Водна стратегія України на період до 2025 р. (наукові основи) / за ред. М.І. Ромащенко, М.А. Хвеси́ка, Ю.О. Михайлова. К., 2015. 46 с.

3. Левковська Л.В., Мандзик В.М. Формування моделі інтегрованого управління водними ресурсами в контексті забезпечення сталого водокористування. *Збалансоване природокористування*. 2018. № 2. С. 46-53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Zp_2018_2_9

4. Екологічні основи управління водними ресурсами: навч. посіб. / А.І. Томільцева, А.В. Яцик, В.Б. Мокін та ін. Київ: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 200 с. (Бібліотека екологічних знань). URL: <https://iem.org.ua/images/librery/4.pdf>

5. Шарий Г.І., Тимошевський В.В., Міщенко Р.А., Юрко І.А. Управління земельними ресурсами: навчальний посібник / Полтава: ПолтНТУ, 2019. 172 с.

6. Роґач С. М. Зарубіжний досвід регулювання сфери природокористування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. Випуск 26, частина 2. С. 54–59. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/26_2_2019ua/12.pdf

7. Olha Sapko, Olena Vladimirova, Oleksii Burhaz. State of Implementation of European Legislation Regarding Water Resources Management, Industrial Pollution and Man-Made Hazards in Ukraine. *International Journal of Environmental Protection and Policy*. 2023; 11(1): 21-26 <http://www.sciencepublishinggroup.com/j/ijepp> doi: 10.11648/j.ijepp.20231101.13 ISSN: 2330-7528 (Print); ISSN: 2330-7536 (Online)

8. Сапко О.Ю. Впровадження принципів інтегрованого управління водними ресурсами в Україні. *П'ята Всеукраїнська науково-практична конференція «Євроінтеграція екологічної політики України»*: Тези доповідей. Одеса: ОДЕКУ, 2023. С. 337 – 240.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Стратегія сталого розвитку України на період до 2030 року. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optim

2. Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики: Директива № 2000/60/ЄС від 23 жовтня 2000 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_962#Text.

3. Про внесення змін у деякі законодавчі акти України щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом: Закон України від 4 жовтня 2016 р. № 1641-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1641-19/paran102#n102>.

4. Порядок розроблення плану управління річковим басейном: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 травня 2017 р. № 336 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/336-2017-%D0%BF#Text>

5. Загальнодержавна цільова програма розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну річки Дніпро на період до 2021 року: Закон України від 24 травня 2012 р. № 4836-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4836-17#Text>

6. Порядок здійснення державного моніторингу вод: Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 758. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/758-2018-%D0%BF#Text>.

7. Плани управління річковими басейнами: оф. сайт Державного агентства водних ресурсів України. URL: <https://www.davr.gov.ua/plani-upravlinnya-richkovimi-basejnamiuuyi8>

8. Про прибережну смугу морів: Проект Закону України. URL: http://www.crs.org.ua/data/zakon_05.2007.pdf

9. Морська природоохоронна стратегія України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 р. № 1240-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1240-2021-%D1%80>

10. Проект ЄС-ПРООН «Посилення екологічного моніторингу Чорного моря» (EMBLAS): Оф. сайт ПРООН (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй). URL: <http://emblasproject.org/>

11. Паспорт Одеської області: оф. сайт Одеської ОДА. URL: <https://oda.odessa.gov.ua/statics/pages/files/5e4b8e0dd6ec2.pdf>

12. Екологічні проблеми озера Сасик (Кундук). / Сайт Татарбунарської централізованої бібліотечної системи. URL: http://www.tatarbunary-cbs.edukit.od.ua/virtualjni_vistavki/ekologichni_problemi_ozera_sasik.

13. Плани управління річковими басейнами: оф. сайт Державного агентства водних ресурсів України. URL: <https://www.davr.gov.ua/plani-upravlinnya-richkovimi-basejnamiuuyi8>

14. Проект ЄС-ПРООН «Посилення екологічного моніторингу Чорного моря» (EMBLAS): Оф. сайт ПРООН (Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй) / URL: <http://emblasproject.org/>

15. Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення: Закон України від 16.07.2024 р. № 3855-XI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-20#Text>